

Nr 833

Av herr **Bohman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 124, angående inrättande av ett institut för långfristig kreditgivning till mindre och medelstora näringsföretag, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 690 i Första kammaren)

Under efterkrigstiden har vid åtskilliga tillfällen frågan om de små och medelstora företagens kapitalförsörjning varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Olika åtgärder har vidtagits för att förbättra de mindre företagens finansiering. I 1955 års banklag infördes i detta syfte bestämmelser som gav bankerna möjlighet att i viss omfattning lämna småföretagen blankokrediter och bundna amorteringslån. Vidare har man underlättat de mindre företagens kreditförsörjning genom lån från olika utlåningsfonder och via företagarföreningar samt genom statlig kreditgaranti.

De små företagens viktigaste kreditproblem gäller den långfristiga kapitalförsörjningen. Här har de mindre företagen befunnit sig i ett sämre läge än de större. Stora företag har — åtminstone i princip — kunnat erhålla långa lån på obligationsmarknaden eller direkt i försäkringsbolag och har även kunnat utnyttja aktiemarknaden. Sådana krediter har de små företagen av kostnadsskäl och på grund av kraven på säkerhet i det stora hela inte kunnat använda sig av. För deras del har därför affärsbankerna utgjort den viktigaste källan för långfristig kredit. Bankernas möjlighet att lämna dylika krediter är emellertid enligt banklagen begränsad till en tid av tio år. För att täcka den lucka på kreditmarknaden som här förelegat har understundom formellt sett kortfristiga lån vid löptidens utgång förlängts och därigenom blivit stående. För företagen har emellertid detta fördyrat låntagandet och försvårat en bedömning av företagets finansiering på längre sikt. För att förbättra den mindre företagsamhetens försörjning med långfristiga krediter omorganiserades efter beslut av 1960 års riksdag Aktiebolaget Industrikredit, genom vilket staten i samarbete med fyra affärsbanker tidigare i begränsad omfattning medverkat i långfristig kreditgivning till mindre och medelstora företag. I samband med omorganisationen inträdde landets samtliga 16 affärsbanker som delägare i bolaget. Bankerna och staten äger numera vardera hälften av företagets aktiekapital. Vid riksdagsbehandlingen av detta ärende yrkades från vårt håll att statens samtliga aktier i AB Industrikredit skulle utbjudas till affärsbankerna. Några avgörande skäl för fortsatt statlig medverkan inom företaget ansågs inte längre före-

ligga. Genom en försäljning av statens aktier i bolaget skulle en önskvärd begränsning av statsverksamheten kunna åstadkommas.

I proposition nr 124 framlägges nu förslag om dels förändring av AB Industrikredits långgivning med inriktning helt på primärkrediter och dels inrättande av ett nytt institut avsett främst att ge långfristiga sekundärkrediter till mindre och medelstora företag. Det nya institutet föreslås skola organiseras som aktiebolag och få firmanamnet Aktiebolaget Företagskredit. Enligt förslaget skulle staten och affärsbankerna inträda som delägare med hälften av aktiekapitalet vardera. För teckning av statens andel i bolaget begäres ett investeringsanslag å två miljoner kr. Som skäl för statens deltagande i det nya bolaget anger departementschefen att han finner det naturligt, att det samarbete mellan staten och bankerna som nu äger rum inom AB Industrikredit på motsvarande sätt kan komma till stånd i det nya kreditinstitutet. I propositionen fastslås för övrigt att kravet på affärsrämsighet bör vara grundläggande för det nya institutets verksamhet.

Några praktiska skäl för statens medverkan i en långfristig kreditgivning på rent affärsrämsig basis till den mindre företagsamheten har veterligen aldrig förelegat och lär inte heller nu kunna förebringas. Den mest naturliga lösningen vore därför att låta affärsbankerna ensamma svara för denna verksamhet. Om bankerna finge bära hela ansvaret för AB Industrikredit och AB Företagskredit, skulle deras erfarenheter och organisatoriska resurser kunna utnyttjas på ett mera effektivt sätt än som blir fallet om finansministerns förslag genomföres i föreliggande skick.

Några principiella motiv för direkt statlig verksamhet på ifrågavarande kreditområde har inte redovisats. Om skälen för det statliga engagemanget är av principiell natur är det anmärkningsvärt att de inte angivits. Ifall departementschefen hyser den meningen att staten bör i successivt ökande utsträckning medverka i den rent affärsrämsiga kreditgivningen till näringslivet, bör denna uppfattning öppet redovisas. Vi kan för vår del inte finna några avgörande skäl för direkt statlig medverkan i AB Industrikredit och AB Företagskredit. Vi föreslår därför att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar sig för att landets affärsbanker måtte beredas möjlighet att dels förvärva statens aktier i AB Industrikredit och dels inrätta Aktiebolaget Företagskredit utan statligt delägarskap.

Aberopande det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte, i anledning av proposition nr 124, i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala sig för att de i propositionen berörda affärsbankerna måtte beredas möjlighet att dels förvärva statens aktier i Aktiebolaget Industrikredit och dels inrätta Aktiebolaget Företagskredit utan statligt delägarskap.

Stockholm den 10 april 1962

Gösta Bohman

Tage Magnusson

Leif Cassel